

LIBERTATEA DE CONȘTIINȚĂ ÎN CARTEA DANIEL

Lect. univ. dr. Timotei RUSU

Institutul Teologic Baptist București
timoteicorinar@gmail.com

Abstract: The Freedom of Conscience in the Book of Daniel

Freedom of conscious is under attack. From the book of Daniel, we learn that freedom of conscious is a great value, so that some people were willing to pay for this freedom with their lives. In a monarchy, the king has the power to make the laws as he wanted. When the laws are against the people's freedom the nation suffer. Daniel and his friend experience both freedom of conscious and also persecution for their values. The lessons we learn can help Romania to avoid this mistakes.

Keywords: Freedom, God, law, minority, majority

Cartea Daniel, din Sfânta Scriptură, este o cronică de curte care cuprinde informații importante pentru subiectul de față. Pe de o parte, prin partea ei profetică, prezintă o perioadă mai extinsă „cuprinsă între 605-105 BC”¹. Pe de altă parte, prin partea ei istorică, prezintă starea de spirit, modul de luare a deciziilor, modul de tratare a oamenilor,..., atât în imperiul babilonean, cât și în cel medo-persan. După ultima dată care apare în carte, cel de-al treilea an al lui Cyrus Persanul (537 BC), „suntem expuși la o perioadă de aproape șaptezeci de ani din viața lui Daniel.”²

În partea istorică, cartea Daniel vorbește despre un grup de evrei deportați de Nebucadnețar, împăratul Imperiului Babilonean, din Ierusalim în Babilon, în țara Șinear. Din acest grup sunt selectați, pe

1 Ronald S. Wallace, *The Lord Is King: The Message of Daniel*, The Bible Speaks Today (Downers Grove, Ill: InterVarsity Press, 1979), 16.

2 Sinclair B. Ferguson, *Mastering the Old Testament*, vol. 19, *Mastering the Old Testament* (Dallas: Word, ©1988), 18.

sprânceană, un grup de tineri, „de neam împărătesc și de viță boierească, niște tineri fără vreun cusur trupesc, frumoși la chip, înzestrați cu înțelepciune în orice ramură a științei, cu minte ageră și pricepere, în stare să slujească în casa împăratului și pe care să-i învețe scrierea și limba haldeilor” (Daniel 1:3-4). Dintre ei se evidențiază Daniel și prietenii lui: Hanania, Mișael și Azaria.

Acești tineri au fost pur și simplu smulși, deșezăciți din familia lor, cultura lor, religia lor și plantați în altă cultură, în altă locație, cu altă religie. Pentru a li se șterge cât mai bine și mai repede identitatea națională și religioasă, împăratul le schimbă și numele. *Căpetenia famenilor dregători le-a pus însă alte nume, și anume: lui Daniel i-a pus numele Beltșatar, lui Hanania, Șadrac, lui Mișael, Meșac, și lui Azaria, Abed-Nego.* (Daniel 1:7)

Contrar așteptărilor cititorului, în mintea acestor tineri erau convingeri puternice, care nu au putut fi șterse, nici înlocuite cu altele. Ei aveau Legea lui Moise care conținea principiile după care trăiau și își coordonau viața. Ei erau în legământ cu Dumnezeu, care, nu numai că i-a scos din Egipt, dar i-a dus în țara unde curge lapte și miere și le-a purtat de grijă. Ținerea Legii era modul prin care își demonstrau loialitatea față de Dumnezeu, Dătătorul Legii. Această Lege cuprindea principii nu numai pentru partea de închinare publică, ci și pentru toate aspectele vieții: morale, familiale, sociale, culinare, sanitare și ceremoniale.

Pentru acești tineri a sosit momentul în care convingerile lor să fie puse la cel mai mare test. Erau departe de familie, de rabin, de sinagogă, de preoți și de Templu. Convingerile lor nu se mai potriveau cu contextul în care trăiau. Ba mai mult, convingerile lor erau, teoretic, o piedică în calea ascensiunii lor. Era momentul în care dovedeau dacă erau cu adevărat convingerile lor sau doar ale poporului din care făceau parte. Erau oare importante pentru ei? Cât de importante? Oare contau și când nu îi vedea cineva? Care este prețul la care ar renunța la convingeri?

În acest context, Daniel și prietenii lui au demonstrat că au convingeri puternice și că sunt dispuși să plătească orice preț pentru a nu și le încălca. Situațiile în care au ajuns au fost diferite și raportarea celor din autoritate a fost diferită. Astfel identificăm situația fericită în care libertatea de conștiință a fost respectată, dar și situații în care ea nu a fost respectată. Din ambele situații se pot învăța lecții prețioase pe care să le aplicăm în zilele noastre în contextul actual.

Libertatea de conștiință respectată

Libertatea de conștiință este definită drept „libertatea unui individ de a afirma sau a reflecta asupra unui lucru, punct de vedere sau gând, indiferent de opiniile altuia.”³ Aceasta definiție însă este nu doar incompletă, dar și limitată. Dacă libertatea de conștiință ar fi doar dreptul de a reflecta la ceva, sau cel mult dreptul de a afirma acel lucru, atunci aproape toate ființele umane au acest drept. DEX-ul, însă, definește libertatea de conștiință drept „principiu formal în societatea modernă pluralistă, care face posibilă acțiunea în conformitate cu propria conștiință, în principal în ce privește religia.”⁴ De aceea voi folosi expresia „libertate de conștiință” nu doar cu semnificația dreptului de a gândi și a crede ceva, chiar diferit de mulțime, ci cu semnificația de a gândi și a acționa pe baza acelor principii interioare personale!

În cazul lui Daniel, conștiința lui era mobilată de valorile și principiile religiei monoteiste – Iudaismul. El experimentat tensiunea coliziunii dintre valorile lui și cele din Babilon. Aceasta s-a materializat în momentul în care a trebuit să acționeze împotriva principiilor lui. Cu toate că acțiunea, aparent, nu avea dimensiuni uriașe, principiul era călcat. Iată cum descrie Sfânta Scriptură acest episod:

Daniel s-a hotărât să nu se spurce cu bucatele alese ale împăratului și cu vinul pe care-l bea împăratul și a rugat pe căpetenia famenilor dregători să nu-l silească să se spurce. Dumnezeu a făcut ca Daniel să capete bunăvoință și trecere înaintea căpeteniei famenilor dregători. Căpetenia famenilor a zis lui Daniel: „Mă tem numai de domnul meu, împăratul, care a hotărât ce trebuie să mâncați și să beți, ca nu cumva să vadă fețele voastre mai triste decât ale celorlalți tineri de vârsta voastră, și să-mi puneți astfel capul în primejdie înaintea împăratului.” Atunci Daniel a zis îngrijitorului căruia îi încredințase căpetenia famenilor privegherea asupra lui Daniel, Hanania, Mișael și Azaria: „Încearcă pe robii tăi zece zile și să ni se dea de mâncat zarzavaturi și apă de băut; să te uiți apoi la fața noastră și la a celorlalți tineri care mănâncă din bucatele împăratului și să faci cu robii tăi după cele ce vei vedea!” El i-a ascultat în privința aceasta și i-a încercat zece zile.”⁵

3 https://ro.wikipedia.org/wiki/Libertate_de_g%C3%A2ndire

4 <http://dexonline.ro:8080/definitie/libertate>

5 Daniel 1:8-14.

Practic, era vorba despre un anumit meniu oferit tinerilor candidați la funcțiile de conducere din aparatul lui administrativ. Pe o scară a gravității, am putea spune că lui Daniel nu i s-a cerut să facă ceva grav: doar să mănânce ce mâncau toți ceilalți. Pentru Daniel, însă, a mânca din aceste mâncăruri era o încălcare a principiilor din conștiința lui. Daniel considera că „se spurcă” atunci când consumă vinul și mâncarea oferită de împărat.

Motivul putea fi unul pur dietetic, ceremonial sau unul spiritual. Adam Clarke sugerează că un motiv ar fi „că ei mâncau animale necurate, care erau interzise de legea iudaică”⁶. Un alt motiv era și acela că evreii nu aveau voie să mănânce carne cu sânge, pe când babilonienii nu aveau astfel de interdicții. Dar mai presus de motivele dietetice și ceremoniale sunt cele spirituale. Dacă ar fi fost doar acestea, vinul, nu trebuia să îl refuze, pentru că nu era interzis ca aliment evreilor. Rămâne forța unui argument spiritual. Fiecare popor aducea jertfe zeității lui și apoi o parte din bucatele jertfite se mâncau de către închinători. Aceasta pare să fie problema cea mai mare a lui Daniel. Prin acceptarea să participe la masă, Daniel înțelegea participarea lui la întregul proces de închinare la idoli. Așa ceva era o încălcare inadmisibilă a primei porunci.

Daniel nu vrea să fie părtaș la mâncărurile jertfite idolilor, dar găsește o cale înțeleaptă de rezolvare a situației. Frumusețea caracterului lui Daniel se vede din modul în care face apel la persoana în autoritate să îi permită să își respecte principiile, să îi respecte libertatea de conștiință. Daniel a recunoscut autoritatea, a înțeles sistemul și implicațiile, dar a solicitat politicos un alt meniu. Daniel nu a ripostat, nu a fost arogant sau lipsit de respect, nu a amenințat, nu a făcut greva foamei și nici nu a impus altora poziția lui. Daniel a dat și o posibilă rezolvare situației prin solicitarea unui meniu vegetarian.

Este de remarcat faptul că Daniel nu era nefericit cu principiile care le-a primit în familia și țara lui. El nu era bucurat să scape de o povară impusă. El și-a asumat aceste principii, le-a pus la baza vieții lui și a deciziilor sale. El nu era un tânăr excentric și nefericit, dornic să evadeze din închisoarea unor restricții religioase, ci un tânăr vibrant, bucurat, curajos și fericit. Nu este de mirare că un astfel de comportament impresionează ochiul format al mai-marilor famenilor împăratului. El a văzut mulți tineri oportuniști, care ar fi făcut orice pentru a prinde un post bun

6 <https://www.studylight.org/commentary/daniel/1-8.html> (accesat 18.07.2017).

la curtea împăratului. Mulți ar fi făcut orice doar să supraviețuiască. La ce bun principii și valori când ești rob și poți muri a doua zi?

Forța exemplului și a determinării lui Daniel a fost așa de mare încât și mai-marele famenilor a fost dispus să își asume un risc prin respectarea principiilor lui Daniel. *Căpetenia famenilor a zis lui Daniel: „Mă tem numai de domnul meu, împăratul, care a hotărât ce trebuie să mâncați și să beți, ca nu cumva să vadă fețele voastre mai triste decât ale celorlalți tineri de vârsta voastră, și să-mi puneți astfel capul în primejdie înaintea împăratului”* (Daniel 1:10).

Riscul a meritat, pentru că Dumnezeu principiilor lui Daniel a lucrat în mod supranatural și Daniel, împreună cu prietenii lui au trecut testul. *Dumnezeu a dat acestor patru tineri știință și pricepere pentru tot felul de scrieri, și înțelepciune; mai ales însă a făcut pe Daniel priceput în toate vedeniile și în toate visele. La vremea sorocită de împărat ca să-i aducă la el, căpetenia famenilor i-a adus înaintea lui Nebucadnețar. Împăratul a stat de vorbă cu ei: dar între toți tinerii aceia nu s-a găsit niciunul ca Daniel, Hanania, Mișael și Azaria. De aceea, ei au fost primiți în slujba împăratului. În toate lucrurile care cereau înțelepciune și pricepere și despre care îi întreba împăratul, îi găsea de zece ori mai destoinici decât toți vrăjitorii și cititorii în stele care erau în toată împărăția lui* (Daniel 1:17-20).

De zece ori mai destoinici? Ce diferență! Ce bucurși au fost cei patru tineri! Cât de bucuros a putut fi mai-marele famenilor pentru decizia lui! Dar cât de bucuros a putut să fie Dumnezeu că a fost onorat cu atâta curaj și demnitate!

Libertatea de conștiință refuzată

Dar lucrurile bune nu se repetă în mod automat! Nici în cazul lui Daniel și al prietenilor lui lucrurile nu au fost numai pozitive. Găsim în cartea Daniel încă două ocazii în care libertatea de conștiință a fost refuzată și prietenilor lui Daniel și lui Daniel însuși.

Primul caz este rezervat prietenilor lui Daniel și este un caz clasic de abuz al unui dictator. Aceștia au fost alături de Daniel în cazul mesei oferite de împărat. Acum situația a fost publică și presiunea a fost enormă. Ce s-a întâmplat? Nebucadnețar a avut un vis pe care l-a uitat. A apelat la vrăjitorii lui, la cititorii în stele, la cei considerați înțelepți și dotați, dar aceștia nu au putut cunoaște visul, cu atât mai puțin tâlcuirea

lui. Daniel, cu înțelepciunea primită de la Dumnezeu, a fost în stare să povestească visul și să dea interpretarea lui. Era vorba despre descoperirea pe care i-a făcut-o Dumnezeu împăratului cu privire la istorie, de la momentul prezent, până la venirea lui Cristos. Împăratul a fost uimit și a decis să își asume o slavă care nu îi aparținea. Oricum, cât de slab era s-a văzut din modul în care era terifiat de vis și neputincios să și-l amintească, cu atât mai mult să îl înțeleagă. Iată ce a făcut.

Împăratul Nebucadnețar a făcut un chip de aur, înalt de șaiszeci de coți și lat de șase coți. L-a ridicat în valea Dura, în ținutul Babilonului. Împăratul Nebucadnețar a poruncit să cheme pe dregători, pe îngrijitori și pe cărmuitori, pe judecătorii cei mari, pe vistiernici, pe legiuitori, pe judecători și pe toate căpeteniile ținuturilor, ca să vină la sfințirea chipului pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar. Atunci dregătorii, îngrijitorii și cărmuitorii, judecătorii cei mari, vistiernicii, legiuitorii, judecătorii și toate căpeteniile ținuturilor s-au strâns la sfințirea chipului pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar. S-au așezat înaintea chipului pe care-l înălțase Nebucadnețar. Iar un crainic a strigat cu glas tare: „Iată ce vi se poruncește, popoare, neamuri, oameni de toate limbile! În clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, lăutei, psaltirei, cimpoiului și a tot felul de instrumente de muzică, să vă aruncați cu fața la pământ și să vă închinați chipului de aur pe care l-a înălțat împăratul Nebucadnețar. Oricine nu se va arunca cu fața la pământ și nu se va închina va fi aruncat chiar în clipa aceea în mijlocul unui cuptor aprins.” (Daniel 3:1-6)

În fața acestei provocări, prietenii lui Daniel au refuzat să ofere unui om, ceea ce aparține doar lui Dumnezeu – închinarea. Era încălcarea primei porunci. În acel moment, acestor tineri le-a fost refuzată libertatea de conștiință. Au fost aruncați în cuptorul aprins și dacă Dumnezeu nu ar fi intervenit miraculos, ar fi plătit cu viața credința lor.

A doua situație de refuz a libertății de conștiință l-a avut ca subiect pe Daniel și este un exemplu de abuz legislativ. Trecuseră anii, se schimbaseră împărățiile, dar Daniel era un longeviv om de stat, un reprezentant la lui Dumnezeu în inima imperiilor păgâne. Invidia colegilor fără Dumnezeu i-a făcut să pună la cale un complot care avea la bază libertatea lui religioasă. Aceștia, „s-au dus cu mare zarvă la împărat și i-au vorbit așa: «Să trăiești veșnic, împărate Darius! Toate căpeteniile împărăției, îngrijitorii, dregătorii, sftetnicii și cărmuitorii sunt de părere să se dea o poruncă împărătească, însoțită de o aspră oprire, care să spună că oricine va înălța, în timp

de treizeci de zile, rugăciuni către vreun dumnezeu sau către vreun om, afară de tine, împărate, va fi aruncat în groapa cu lei. Acum, împărate, întărește oprirea și iscălește porunca aceasta, pentru ca să nu se poată schimba, după legea mezilor și perșilor, care, odată dată, rămâne neschimbată.» În urma celor de mai sus, împăratul Darius a scris porunca și oprirea.” (Daniel 6:6-9)

Situația era fără ieșire. Acum nu mai era o decizie a unui rege, care, s-ar fi putut răzgândi, ci era dată o lege, care nu se putea schimba. Împăratul, fără să gândească la implicații, fără să consulte sfetnicii de încredere, a promulgat această lege. Nu s-a gândit la popor, nu s-a gândit la urmări, ci a pus inelul și a pecetluit legea. Era o lege cu adresă, irațională și care servea intereselor legiuitorilor. Împăratul a realizat, prea târziu, că a fost dus în eroare, manipulat de către sfetnicii lui invidioși. De această dată, printr-o lege abuzivă, a fost încălcată libertatea de conștiință a multora din popor. Din nou, prin intervenție divină, Daniel este scăpat viu, și conspiratorii au fost pedepsiți.

Libertatea de conștiință restrânsă

Între libertatea de conștiință respectată și libertatea de conștiință refuzată este un proces pe care l-am numit libertatea de conștiință restrânsă. În cadrul acestui proces libertățile se restrâng prin acțiunile concertate ale unor grupuri cu interese comune.

În fiecare țară există o majoritate și mai multe minorități. Unele sunt pașnice și se bucură cu acest statut, altele doresc să controleze majoritatea. Aceștia prin lobby și masive implicări financiare încearcă, și în timp reușesc, să restrângă tot mai mult libertățile altora. Procesul este lung, de durată și țintește alterarea legii, astfel încât minoritatea să aibă dreptul la exprimarea nestingherită iar majoritatea să fie limitată în drepturile pe care le aveau. Ca să nu pară o simplă imaginație a autorului, prezint cazul, adică necazul familiei Parker din Lexington, Massachusetts, SUA.⁷ Soțul și soția Parker au observat că fiul lor, de șase ani, care frecvența grădinița de la Estabrook Elementary School in Lexington, Massachusetts a primit o carte de Robert Skutch intitulată *Who's in a Family* (Cine alcătuiește familia). În această carte sunt prezentate tot felul de combinații care pot alcătui familia. Scopul cărții a fost să pună în mintea copiilor,

⁷ <http://www.massresistance.org/docs/parker/main.html>

înainte de a fi „îndoctrinați de părinți bigoți”, că părinții de același sex sunt o normalitate.

David Parker a solicitat conducerii școlii să i se solicite acordul parental atunci când se prezintă curriculum homosexual, sau copilul să fie scos din clasă când se discută astfel de subiecte, dar a fost refuzat ferm.

În data de 27 Aprilie 2005 în urma unei discuții cu directorul școlii, David Parker a insistat să i se respecte acest drept ca părinte dar a fost amenințat cu arestul. Nu i-a venit să creadă când, câteva minute mai târziu a fost arestat de Poliția din Lexington și încarcerat peste noapte. Apoi i s-a restricționat accesul pe proprietatea școlii și i s-a interzis să comunice cu profesorii și cu alți părinți din clasa copilului.

Motivul pentru care i s-a refuzat cererea și a suferit arest, proces și o întreagă gamă de suferințe a fost unul simplu: *căsătoria persoanelor de același sex era legală în statul Massachusetts*. Legea, care trebuia să îi protejeze, a ajuns să îi zdrobească! O asemenea situația se prevede a fi posibilă și în România. Demersurile făcute de diferite minorități din țară sau din străinătate, stabilesc strategii de educare sau re-educare a părinților, cu elemente specifice concepției minorității lor (de exemplu Strategia de Educare Parentală⁸, postată și apoi retrasă de pe Situl MEN), organizează conferințe și simpozioane prin structurile de stat (de exemplu Conferința Women Talk organizată de Inspectoratul Școlar Vrancea în colaborare cu entități din SUA)⁹ și vizează legalizarea unor practici care îngrădesc libertatea de conștiință a majorității. Majoritatea nu ar trebui să impună minorităților concepțiile lor, dar nici minoritățile nu ar trebui să impună majorității concepțiile lor.

Lumea devine, în mod vizibil, tot mai ostilă valorilor lăsate de Dumnezeu. Din cartea Daniel am învățat că „Daniel și cei trei prieteni ai lui, au purtat cu succes mărturia credinței lor înaintea unei luni ostile. Cu toate că circumstanțele erau adesea neprielnice, acești tineri au stat fermi pentru neprihănire în fața situațiilor copleșitoare. În acest proces au descoperit că Dumnezeu este credincios.”¹⁰

8 <https://fonpc.ro/fonpc/programe/strategia-pentru-educatie-parentala/>

9 https://www.stiripesurse.ro/senatorul-titus-corlataean-interpelare-la-ministrul-educatiei-intrebari-de-ultim-moment-pentru-valentin-popa-dupa-o-dezbatere-controversata_1254911.html

10 Bill T. Arnold and Bryan Beyer, *Encountering the Old Testament: A Christian Survey*, Encountering Biblical Studies (Grand Rapids, Mich.: Baker Books, ©1999), 430.

Speranța mea este că noi vom învăța din lecțiile istoriei și nu vom permite să ajungem la refuzarea sau interzicerea libertății de conștiință. Pentru aceasta trebuie să fim în alertă și atenți la procesul de limitare a libertății de conștiință astfel încât niciodată să nu poată să se legitimeze încălcarea ei sub nici o formă. Dacă legea ajunge să fie împotriva normalității, a valorilor lăsate de Dumnezeu, va fi automat și împotriva libertății de conștiință¹¹ și va crea efecte devastatoare pentru familii și implicit pentru națiune!

Bibliografie

- BIBLIA, Traducerea Dumitru Cornilescu.
- Arnold, Bill T., and Bryan Beyer. *Encountering the Old Testament: A Christian Survey*. Encountering Biblical Studies. Grand Rapids, Mich.: Baker Books, ©1999.
- Ferguson, Sinclair B. *Mastering the Old Testament*. Vol. 19, *Mastering the Old Testament*. Dallas: Word, ©1988.
- Rotaru, Ioan-Gheorghe, "Freedom of Religion, Always a Hot Issue", în *Jurnalul Libertății de Conștiință (Journal for Freedom of Conscience)*, Ioan-Gheorghe Rotaru, Dragoș Mușat, (eds.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2017.
- Wallace, Ronald S. *The Lord Is King: The Message of Daniel*. The Bible Speaks Today. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1979.
- <http://dexonline.ro:8080/definitie/libertate>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Libertate_de_g%C3%A2ndire
- <https://fonpc.ro/fonpc/programe/strategia-pentru-educatie-parentala> (accesat 12.07.2018).
- <http://www.massresistance.org/docs/parker/main.html> (accesat 10.05.2018).
- <https://www.stiripesurse.ro> (accesat 12.07.2018)
- <https://www.studylight.org/commentary/daniel/1-8.html> (accesat 18.07.2017)

11 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Freedom of Religion, Always a Hot Issue", în *Jurnalul Libertății de Conștiință (Journal for Freedom of Conscience)*, Ioan-Gheorghe Rotaru, Dragoș Mușat, (eds.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2017, pp.545-550.